

Nota van B&W

Portefeuille H. van der Molen
Auteur J.S. Raksowidjojo
Telefoon 5114336
E-mail: jsraksowidjojo@haarlem.nl
SZW/BB Reg.nr. 2008/33222
Bijlage: evaluatie AMA-project
B & W-vergadering van 8 april 2008

Onderwerp

Verlenging AMA-perspectiefproject

Bestuurlijke context

In juli 2007 heeft de raad ingestemd met het AMA-perspectiefproject in Noord-Holland (2007/110909). Hiervoor is een bijdrage verleend van € 48.893. Na $\frac{3}{4}$ jaar hebben wij een tussenstand opgemaakt. Hierin blijkt dat het project een verlenging nodig heeft van nog één jaar. Deze notitie betreft ons voorstel tot verlenging van het project.

Het AMA-perspectiefproject is een regionaal samenwerkingsverband ten behoeve van de opvang en begeleiding van alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMA's). Aan het AMA-perspectiefproject in Noord-Holland nemen deel de gemeenten Alkmaar, Haarlem, Zaanstad en de provincie Noord-Holland. Het project kent steunpunten in Haarlem, Alkmaar en Zaanstad; looptijd van het project was gesteld op 1 jaar tot 01-07-2008.

De doelgroep betreft jongeren waarvan hun opvang van rijkswege wordt beëindigd, wanneer zij hun 18 jarige leeftijd hebben bereikt. Van hen wordt verwacht dat zij naar hun land van herkomst terugkeren. De jongeren gaan echter in vele gevallen niet terug, maar gaan in plaats hiervan zwerven of verdwijnen in de illegaliteit.

In de afgelopen periode is veel tijd besteed in het bereiken van de jongeren en het starten van juridische en psycho-sociale begeleiding. Aan de begeleiding voor terugkeer is het project nog niet toegekomen. De opzet en aanpak is gericht op:

- het voorkomen van zwerven, illegaliteit, criminaliteit en overlast
- voor degenen die definitief terugmoeten, bewust te maken, voor te bereiden en toe te rusten voor hun terugkeer
- voor degenen die legaal in Nederland kunnen verblijven, is het doel: integreren, traumaverwerking en voorkomen dat ze 'in de fout gaan'.

Uit de tussenevaluatie blijkt dat meer dan de helft van de jongeren (44) deelneemt aan het project; de helft (35) van het aantal jongeren volgt een traject via het steunpunt en voor 18 jongeren is alsnog een verblijfsvergunning gerealiseerd. In de komende periode wordt er verder gewerkt om de rest van de jongeren te bereiken en hen in een traject van het steunpunt te krijgen. Daarnaast wordt stevig ingezet op begeleiding voor terugkeer naar het land van herkomst.

Op dit moment zijn de gemeenten met de Staatssecretaris in gesprek om te pleiten voor een landelijke regeling bij de opvang van AMAs en om te komen tot afspraken voor een sluitende aanpak in het beleid (motie Spekman). Het AMA-perspectiefproject NH loopt vooruit op deze landelijke ontwikkeling.

B&W-besluit:

1. Het college neemt kennis van het bijgevoegde tussentijdse verslag van het AMA-perspectiefproject in Noord-Holland en stemt in met een verlenging van het project met maximaal nog één jaar, ingaande 01-07-2008.
2. De kosten van het besluit bedragen € 48.893. Het besluit wordt gedekt uit programma 'Besteding Kabelgelden 2008 (amendement (13/1) gemeenteraad 07-02-08, reservering € 50.000 tbv het Minimabeleid (B&W-besluit: 26-02-08; reg. Nr. 2008/27588).
3. De betrokkenen ontvangen daags na besluitvorming informatie over dit besluit
4. Het raadsstuk wordt voorgelegd aan de gemeenteraad, nadat de commissie Samenleving hierover een advies heeft uitgebracht

AMA PerspectiefProject Noord-Holland

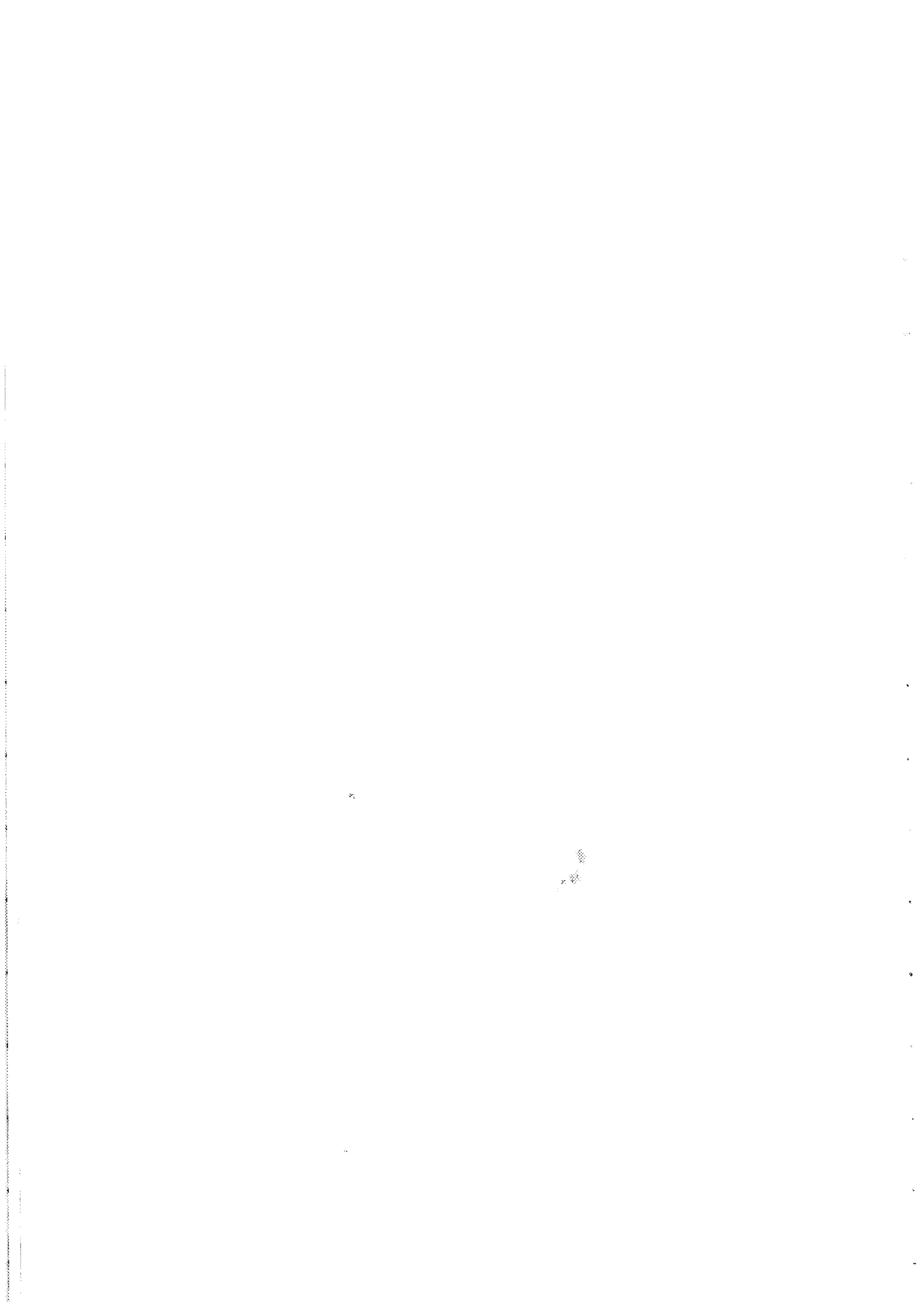
Project voor Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers ter voorkoming van een leven in de illegaliteit en ter voorbereiding op hun toekomstperspectief

Tussentijdse evaluatie

PRIMO_{nh}

Een project van de gemeente Haarlem, Alkmaar en Zaanstad met ondersteuning van de provincie Noord-Holland, PRIMO nh en Vluchtelingenwerk Nederland

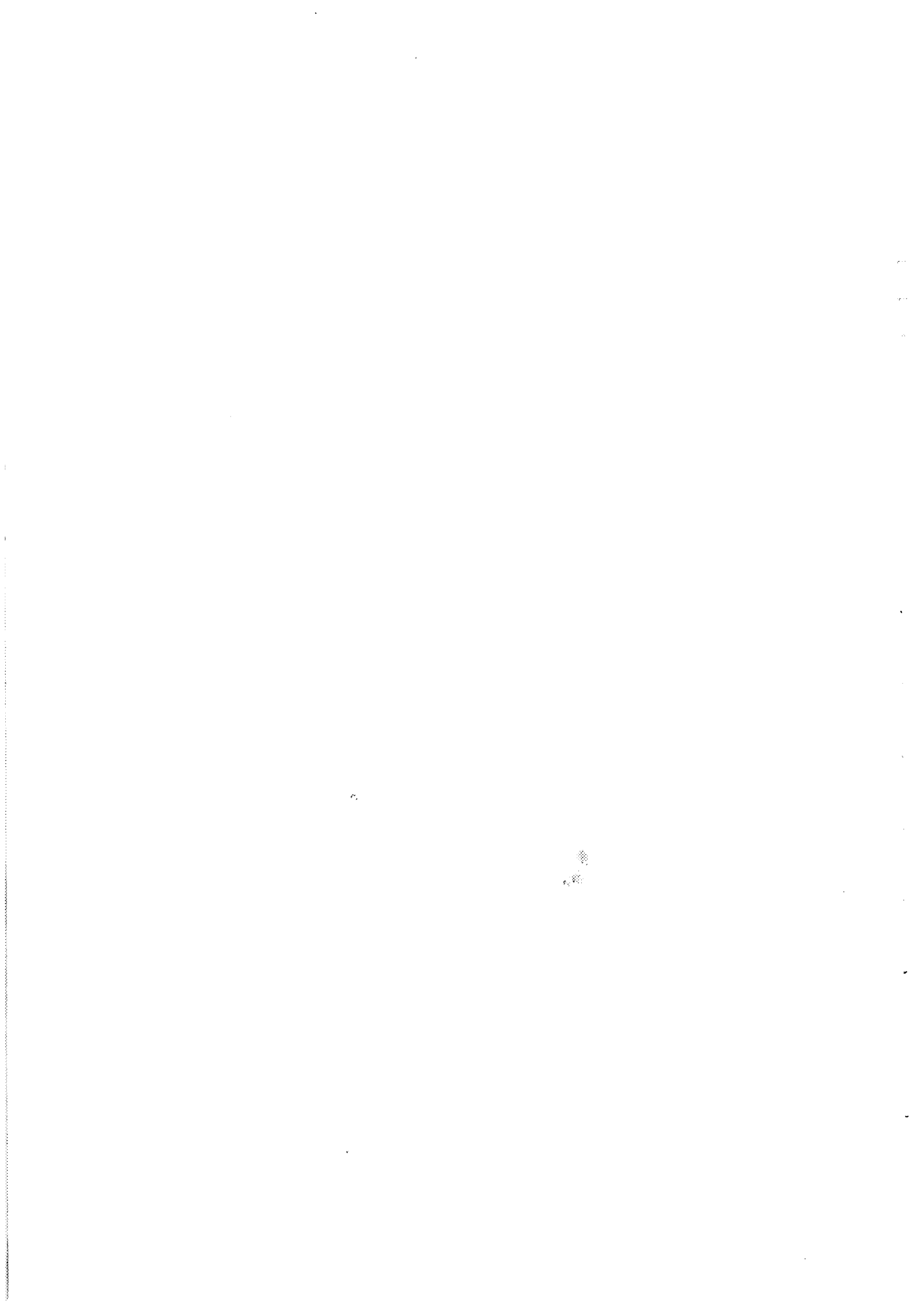

INHOUDOPGAVE:

1.0 Inleiding	3
1.1 Doel van de tussentijdse evaluatie	3
1.2 De aanleiding	3
1.3 De doelstellingen: perspectief voor een kwetsbare groep	3
1.4 Landelijke ontwikkelingen	4
2.0 Evaluatie projectopzet	6
2.1 Regionale opzet	6
2.2 Projectstructuur	6
2.3 PRIMO nh	7
3.0 Werkwijze en methodiek	8
3.1 Het 'Utrechtse' model	8
3.2 VluchtVerhaalAnalyse	9
4.0 Resultaten van het project	10
4.1 De startfase	10
4.2 Het trechtermodel	10
4.3 De steunpunten	14
4.4 Leefgeld	15
4.5 Realisatie aangeboden activiteiten in de huiskamer	15
4.6 Bovenlokale resultaten	16
5.0 Conclusies / aanbevelingen	17

Bijlage 1: leefgeldprotocol

Bijlage 2: Brief gemeente Utrecht aan staatssecretaris Albayrak dd 13 maart 2007

1.0 Inleiding

1.1 Doel van deze tussentijdse rapportage

De doelstelling van het AMA PerspectiefProject Noord-Holland is het voorkomen van illegaliteit onder (ex) Ama's (Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers) in de provincie Noord Holland en het bieden van een toekomstperspectief aan deze (ex) Ama's.

Het doel van deze tussentijdse rapportage is om te evalueren op welke wijze tot nu toe uitvoering is gegeven aan deze doelstelling.

In deze tussentijdse rapportage zal aan de orde komen:

- op welke wijze het project georganiseerd is binnen onze provincie;
- op welke wijze uitvoering is gegeven aan de opdracht (voorlopig) drie tot vijf steunpunten in de gemeenten Haarlem, Zaanstad en Alkmaar te realiseren;
- op welke wijze de steunpunten een huiskamersetting hebben gerealiseerd waar de (ex)Ama's met professionele medewerkers kunnen spreken over hun toekomstperspectieven.

Hierna zal benoemd worden in welke mate de in het projectplan benoemde resultaten behaald zijn.

Het Noord-Hollandse project kan niet los gezien worden van de landelijke ontwikkelingen. In deze evaluatie zal daarom aandacht besteed worden aan de politieke besluitvorming van de rijksoverheid met betrekking tot (ex) Ama's.

Tevens zullen andere (regionale) initiatieven van gemeenten en provincies benoemd worden en ook recente particuliere initiatieven met een vergelijkbare doelstelling. Deze ontwikkelingen zijn immers mede van belang voor het maken van een goede afweging het project al dan niet te verlengen.

Tot slot zullen er een aantal aanbevelingen worden gedaan.

1.2 Aanleiding

Al jaren is de Ama problematiek de achilleshiel van het vreemdelingenbeleid. De praktijk is dat ama's bij binnenkomst in Nederland een asielaanvraag, die veelal wordt afgewezen. Weliswaar krijgt een Ama zolang hij nog minderjarig is veelal een tijdelijke verblijfsvergunning, maar bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd loopt deze verblijfsvergunning van rechtswege af. Deze (ex) Ama's moeten dan terugkeren naar het land van herkomst. Maar liefst 98% van de (ex) Ama's raakt uit beeld en wordt in de boeken van de IND geregistreerd als MOB (vertrokken Met Onbekende Bestemming). Verdwenen in de illegaliteit dus.

De gemeente Utrecht is in 2003 als eerste gestart met een steunpunt in een huiskamersetting waar (ex) Ama's in alle rust en vertrouwen met hun toekomst aan de slag kunnen met behulp van professionele medewerkers. Een goed voorbeeld dat doet goed doet volgen...

1.3 De doelstellingen: perspectief voor een kwetsbare groep

De doelstelling van het project is het voorkomen en bestrijden van de illegaliteit onder (ex) Ama's. De subdoelen van het project richten zich op het ontwikkelen van een

toekomstperspectief voor de jongeren. Dit perspectief is uiteraard afhankelijk van de situatie waarin de Ama zich bevindt:

1. Voor de degenen met een onzekere verblijfstatus is het doel het voorkomen dat zij gaan zwerven, kiezen voor illegaliteit, drugs, prostitutie en overlevingscriminaliteit;
2. Voor jongeren zonder verblijfsvergunning die moeten terugkeren, is het doel het versterken van competenties gericht op zelfredzaamheid, adequaat kunnen handelen in onzekere situaties en regie voeren over de eigen toekomst in eigen land;
3. Voor degenen die legaal in Nederland kunnen blijven, is het doel integreren (verwijzen naar relevante instellingen), traumaverwerking en "niet in de fout gaan."

De problematiek van de toenemende illegaliteit onder (ex) Ama's heeft een toevlucht genomen vanaf het moment dat het overheidsbeleid geleidelijk is aangescherpt. Dit is begonnen in de loop van het jaar 2005 en duurt tot op heden voort. Dit heeft onder andere tot gevolg gehad dat in het kader van het Plexa project (project beëindiging leefgeld ex-ama's) een (ex) ama bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd terug moet keren naar het land van herkomst. Weliswaar heeft het Generaal Pardon uitkomst geboden voor een aantal (ex) Ama's, maar dat geldt niet voor hen die onder de nieuwe Vreemdelingenwet vallen. Voor hen geldt nog steeds dat zij bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd naar het land van herkomst moeten terugkeren. De praktijk leert echter dat bij bijna alle (ex) Ama's een leven in de illegaliteit veruit favoriet is boven de optie terug te keren, allerlei mogelijke financiële incentives ten spijt.

De belangrijkste doelstelling en uitdaging van het project moet dus zijn om niet alleen contact te leggen met Ama's die uitgeprocedeerd zijn, maar juist ook hen te bereiken die volkomen rechtmatig op basis van een Ama verblijfsvergunning in Nederland verblijven teneinde illegaliteit in de toekomst te voorkomen.

De steunpunten bieden de mogelijkheid contact te leggen met deze groep en bij hen een bewustwordingsproces op gang te brengen. Dit proces is er op gericht om op preventieve wijze toe te werken naar het moment waarop de (ex) Ama's achttien jaar worden en zij zich geconfronteerd zien met het feit dat zij Nederland zullen moeten verlaten.

In dit kader is van groot belang dat in het kader van het project een antwoord wordt verkregen op de vraag waarom terugkeer taboe is bij de doelgroep. In veel gevallen is dat gerelateerd aan complexe mechanismen zoals mensenhandel die er uiteindelijk toe hebben geleid dat een Ama in Nederland terecht is gekomen.

1.4 Landelijke ontwikkelingen

Er zijn een aantal landelijke ontwikkelingen gaande die voor de toekomst van het project van wezenlijk belang zijn.

Door de provinciale en gemeentelijke politiek is een stevige lobby ingezet om voor de Perspectief steunpunten ondersteuning van het Rijk te realiseren (zie bijlage 1¹). Daarbij wordt tevens bepleit de voorzieningen voor (ex) Ama's ook na het bereiken van de 18-jarige leeftijd voort te laten duren. Inmiddels is er een landelijk netwerk opgezet van achttien (ex) Ama steunpunten met ondersteuning van zes provincies (zie verder ook pag. 17).

Motie Spekman

In april 2007 is motie 1145 (Spekman) met grote meerderheid aangenomen in Tweede Kamer. De motie bepaalt dat (ex) Ama's ook na 18e jaar een vorm van voorzieningen zouden moeten krijgen. Er komt in de komende maanden een reactie op de motie. De

---

¹ Brief van de gemeente Utrecht aan Staatssecretaris Albayrak van 13 maart 2007

verwachting is dat er een vorm van voorzieningen voor de ex-AMA's (leefgeld, ziektekostenverzekering) zal komen. Dit geldt met name voor de (ex)-Ama's die in procedure zijn voor een verblijfsvergunning. In het bestuursakkoord van de VNG en staatssecretaris Albayrak is al politiek toegezegd dat asielzoekers in procedure een vorm van voorzieningen betaald door het Rijk zullen krijgen. In allerlei overleggen, o.a. in de Raad van Kerken, kondigt staatssecretaris Albayrak dat aan. In haar brief aan de Tweede Kamer van 30 januari j.l. geeft zij aan met een plan van aanpak te komen over enkele maanden.

'Sluitende aanpak'

Met sluitende aanpak wordt het kabinetsbeleid bedoeld dat voorziet in een oplossing voor de problematiek waar met name veel gemeenten mee kampen: illegaliteit onder (ex) Ama's. In de loop van het jaar 2008 zal de staatssecretaris daar duidelijkheid over geven en een tijdspad aankondigen over de uitvoering. Dan zal duidelijk worden of de steunpunten die overal in het land zijn ontstaan in het landelijk beleid worden opgenomen. In het bestuursakkoord is opgenomen dat gemeentelijke initiatieven meegenomen worden in het landelijk beleid. De Perspectief steunpunten met haar bijna landelijke dekking zijn daarvan een prominent voorbeeld. Door de VNG delegatie zijn de steunpunten dan ook in eerdere overleggen met de staatssecretaris ingebracht als een gemeentelijk initiatief. Ook hierover zal in 2008 nader duidelijkheid ontstaan of, en zo ja, onder welke condities, de steunpunten mogelijk in het landelijk beleid worden geïncorporeerd. Daarbij is een zoveel mogelijk sluitende aanpak van deze doelgroep het uitgangspunt.

Dit uitgangspunt wordt juist door de steunpunten in tegenstelling tot de aanpak van het Rijk van de afgelopen jaren bereikt. Te meer omdat niet alleen illegaliteit wordt voorkomen onder (ex) Ama's, maar ook onder Ama's die in het bezit zijn van een geldige verblijfsvergunning.

2.0 Evaluatie projectopzet

2.1 Regionale opzet

Terwijl de ondersteuning aan (ex) Ama's wordt geboden op drie locaties, wordt het project uitgedragen als zijnde één provinciaal project. In dit verslag zullen de resultaten dan ook uiteindelijk gecombineerd gepresenteerd worden.

Het project wordt naast de drie gemeenten ondersteund door de provincie Noord-Holland en Vluchtelingenwerk Nederland. PRIMO nh levert een bijdrage aan het project uit hoofde van haar kennis en expertise op het gebied van jeugd en welzijn, waaronder de doelgroep zelf. (zie ook onder punt 2.3 blz 7)

Initiatiefnemer en tevens aanvrager voor het project voor wat betreft de ondersteuning van de provincie is de gemeente Alkmaar. Zij ontvangt dan ook het budget voor de bovenlokale kosten van de provincie Noord Holland. De Stichting Vluchtelingenwerk Noordwestholland is verantwoordelijk gesteld voor de uitvoering van het project waaronder verdeling van het bovenlokale budget

Omdat er gewerkt wordt vanuit drie locaties is een vorm van regie, oftewel een regionale (bovenlokale) aanpak noodzakelijk gebleken om te komen tot eenduidige realisatie van de doelstellingen.

Daarbij zijn de volgende aspecten in overweging genomen:

- de juridische begeleiding is eenduidig, waarbij continue signalering en feedback van de complexe materie plaatsvindt teneinde de ontwikkelingen rondom mogelijkheden terug te keren helder in kaart te brengen.
- eenduidige werkwijze met betrekking tot verstrekking van leefgeldten (zie ook de bijlage).
- Het bevorderen van de deskundigheid en het coachen op de specifieke methodiek gericht op groepswork, hulpverlening en juridische begeleiding.
- Intervisie onder alle uitvoerende medewerkers.
- De registratie van de resultaten moet voor alle steunpunten eenduidig zijn. Voor dat doel zijn indicatoren ontwikkeld door de projectgroep. Alle medewerkers registreren in een webbased registratiesysteem dat speciaal voor dat doel is ontwikkeld.

De regionale opzet heeft bijgedragen aan een optimale afstemming, waaronder inzet van de expertise van oa PRIMO nh, de afstemming tussen de participerende gemeenten en de steunpunten. Daarnaast draagt de regionale opzet bij aan het optimaliseren van samenwerking tussen betrokken organisaties zoals het COA, het IOM en Nidos.

2.2 Projectstructuur

De volgende projectstructuur is gerealiseerd:

- de stuurgroep: overleg op bestuursniveau, waaraan de gedeputeerde van de provincie Noord-Holland, de wethouders van de drie participerende gemeenten, en de directeur van de stichting VW Noordwestholland deelnemen. De stuurgroep overlegt halfjaarlijks en is reeds één keer bij elkaar gekomen.
- de projectgroep: overleg op ambtelijk niveau, waaraan de drie betrokken ambtenaren van de participerende gemeenten, een beleidsadviseur van de provincie, een afgevaardigde van PRIMO nh en de managers van de werkgroepen van Vluchtelingenwerk deelnemen. Tweemaandelijks komt de projectgroep bij elkaar en

bespreekt de voortgang van het project en stippelt de beleidskoers van het project uit. De projectgroep is reeds acht keer bij elkaar gekomen.

- het afstemmingsoverleg: overleg op uitvoeringsniveau, waarin alle begeleiders (juridisch, maatschappelijke en sociale) van de drie steunpunten en een adviseur van PRIMO nh participeren. Het afstemmingsoverleg vindt tweemaandelijks plaats op één van de drie steunpunten, waarbij telkens gerouleerd wordt.

Er is een projectleider aangesteld die de bovenstaande overlegvormen belegt, voorbereidt en voorzigt. Daarnaast voert de projectleider de volgende taken uit:

- geeft leiding en biedt ondersteuning op de locaties bij de realisatie van randvoorwaarden en doelstellingen.
- verzorgt voortgangsrapportages en verspreidt deze onder de leden van de stuur- en projectgroep.
- informeert de gemeenten over het project en inventariseert de oprichting van nieuwe steunpunten binnen de provincie.
- schrijft gemeenten aan een bijdrage te leveren voor trajectkosten en leefgeld van (ex)Ama's die niet afkomstig zijn uit een van de drie participerende gemeenten.
- stelt in overleg met de projectgroep de juridische begeleiders aan.
- implementeert een bovenlokaal 'web based' registratiesysteem en is verantwoordelijk voor afstemming van de methodiek binnen de steunpunten.

De projectleider wordt aangestuurd door de stuur- en projectgroep en legt aan hen verantwoording af.

Deze projectstructuur is opgezet conform het voorstel in het projectplan, en blijkt in de praktijk goed te functioneren.

2.3 PRIMO nh

PRIMO nh is een adviesorganisatie voor sociaal beleid voor de provincie Noord Holland, gemeenten en maatschappelijke organisaties. Diensten van PRIMO nh zijn: het verstrekken van informatie en advies, procesbegeleiding, onderzoek, training en coaching waaronder intervisie. Inmiddels zijn er vier intervisiebijeenkomsten op locatie gerealiseerd met de medewerkers van de steunpunten. Deze intervisie werd door de medewerkers zeer gewaardeerd en zal daarom periodiek worden voortgezet.

Het project maakt gebruik van de kennis en expertise van PRIMO nh, die deze inzet op de volgende punten:

- monitoren van het project en bijstellen waar nodig
- op uitvoeringsniveau ondersteuning bieden op de locaties alwaar de begeleiders worden gecoacht en intervisie krijgen.
- adviseren en informeren op stuur- en projectgroepniveau.

Teneinde bovenstaande te realiseren neemt PRIMO nh deel aan de meeste overlegvormen.

3.0 Werkwijze (methodiek)

3.1 Het 'Utrechtse' model

Vanwege de succesvolle resultaten die zijn behaald met de methodiek zoals die is ontwikkeld binnen het Utrechtse steunpunt is deze werkwijze goeddeels overgenomen door de steunpunten in de provincie. Inmiddels zijn de juridisch en maatschappelijke begeleiders een aantal keren afgereisd naar het Utrechtse steunpunt om uit eerste hand de deskundigheid over deze werkwijze te verkrijgen. Daarnaast is het onderwerp een vast agendapunt op het afstemmingsoverleg van de begeleiders van de drie steunpunten om de ervaringen met elkaar te delen en af te stemmen.

Wat opvalt is dat er gewerkt wordt met een integrale aanpak gericht op alle relevante aspecten, een en ander geheel afhankelijk van het individuele geval. De basis is telkens het scheppen van voorwaarden om een vertrouwensband met de (ex) Ama op te bouwen. Dus niet onmiddellijk uit zijn op beslismomenten, maar oog hebben voor het gehele proces. Alleen dan kan alle relevante informatie naar voren komen en gewerkt worden aan een haalbaar toekomstperspectief. Daarnaast zal in de meeste gevallen de methodiek van de Vlucht Verhaal Analyse (zie blz 9) uitgevoerd worden om het juridische perspectief helder te krijgen. Als voorbeeld dienen de op pag. 9 geschetste casus.

Waar in deze evaluatie gesproken worden van traject, zal per definitie bedoeld zijn: een psychosociaal begeleidingstraject, een juridisch traject, een traject gericht op terugkeer dan wel integratie. Omdat in veel gevallen een aantal begeleidingstrajecten per individu naast elkaar lopen zal waar nodig gesproken worden van integrale trajecten. De ervaring leert dat in veel gevallen meerdere trajecten parallel lopen.

Deze evaluatie leent zich niet voor een uitvoerige uiteenzetting van de methodiek maar om toch een beeld te krijgen van de problematiek volgen hieronder een tweetal casus die exemplarisch zijn voor de problematiek waar de begeleiders mee te maken krijgen.

De eerste casus gaat over een vrouw die naar alle waarschijnlijkheid slachtoffer is van vrouwenhandel, maar o.a uit angst voor represailles nooit aangifte heeft willen doen:

Nsoma

Op 3 januari j.l. meldt Nsoma² zich bij het meldpunt. Ze is 20 jaar, komt uit Soedan en vertelt dat ze reeds 6 jaar geleden uitgeprocedeerd is geraakt. Ze vertelt dat ze slachtoffer is van de oorlog in Zuid Soedan, en heeft daarbij haar vader en moeder verloren. De reden van de afwijzing van haar asielaanvraag: de IND gelooft niet dat ze uit Soedan komt. Overigens wordt aan haar minderjarige leeftijd niet getwijfeld.

Uit haar dossier blijkt o.a aan de hand van gespreksnotities van (rechts)hulpverleners dat ze ernstig getraumatiseerd is geraakt als gevolg van oorlog. Daarnaast blijkt dat ze, voordat ze asiel heeft aangevraagd, is aangehouden door de vreemdelingenpolitie in een bordeel waar ze werkte als prostituee.

Bijkomend probleem: ze wil niet dat haar vriend, waarvan ze inmiddels zwanger is, op de hoogte geraakt van haar verleden, wat het opstarten van procedures uiteraard frustreert. Uit de stukken zal immers blijken wat haar verleden is. Ze wil er liever helemaal niet over praten.

De werkgroep op het steunpunt ziet zich voor de volgende vragen gesteld:

Is een herhaald asielverzoek op basis van traumata kansrijk? Oftewel: is er (juridisch) perspectief aanwezig alsnog een verblijfsvergunning in Nederland te realiseren?

Of moet er geconcludeerd worden dat terugkeer naar het land van herkomst de enige reële optie is? Zonder antwoord te willen geven op de vragen die aan de orde komen in deze

² Uit privacyoverwegingen zijn de namen in de casus fictief

casus moge duidelijk zijn dat de problematiek uiterst gevoelig is en dat oplossingen niet panklaar voorhanden liggen.

Het tweede voorbeeld illustreert een traject waarbij perspectief in Nederland niet reëel is en dat derhalve meer gericht is op terugkeer:

Eyal

Eyal is in 2001 als minderjarige asielzoekster uit Angola naar Nederland gekomen. In 2004 is ze uitgeprocedeerd geraakt. Haar leefgeld is stopgezet. Niet duidelijk is hoe ze in haar levensonderhoud voorziet.

In 2007 blijkt Eyal zwanger te zijn. Eyal neemt contact op met Vw en komt zo bij het Perspectief-project terecht. Na enkele gesprekken met medewerkers van Perspectief is duidelijk dat er voor haar geen juridische perspectief is om in Nederland te kunnen blijven. Het feit dat zij moeder gaat worden van een kind dat in Nederland wordt geboren, maakt dat niet anders. Vanuit deze achtergrond is de insteek van de hulp aan Eyal uiteindelijk gericht op terugkeer. De medewerkers voeren gesprekken met Eyal om haar bewust te maken van het feit dat haar verblijf in Nederland niet gelegaliseerd kan worden. Meer concreet leggen de medewerkers contact met het IOM en het Angolese consulaat om een laissez-passer te verkrijgen om terugkeer daadwerkelijk te kunnen realiseren. Verder leggen de medewerkers contact met een kerkelijke organisatie in Angola, opdat ze in eerste instantie bij aankomst een veilig heenkomen heeft. Eyal geeft aan dat zij bereid is mee te werken aan terugkeer naar Angola. Omdat zij hiermee voldoet aan de criteria van het Leefgeld protocol, ontvangt zij van het steunpunt leefgeld.

Omdat Eyal zwanger is regelen de medewerkers huisvesting en verblijf in een kraamhotel. De medewerkers van het Project blijven Eyal er echter op aanspreken dat zij moet blijven werken aan haar terugkeer. Eyal hoopt in maart 2008 terug te keren naar Angola.

In beide geschetste casus is de methodiek van de Vlucht Verhaal Analyse (VVA) toegepast, maar ook in de meeste andere gevallen worden de dossiers van (ex) Ama's die zich melden bij het steunpunt onderworpen worden aan een vluchtverhaalanalyse.

3.2 VluchtVerhaalAnalyse (VVA)

Vluchtverhaalanalyse is een methodiek die door VluchtelingenWerk Nederland is ontwikkeld in de begeleiding van cliënten in de asielprocedure. Deze methodiek houdt in dat het o.a de vluchtmotieven van de cliënt op basis van het dossier analyseert op juridische haalbaarheid (perspectief) in Nederland een verblijfsvergunning te realiseren. Uit deze analyse komt naar voren waar de sterke, maar ook de zwakkere elementen van een vluchtverhaal zitten. Zwakke elementen kunnen bijvoorbeeld verklaringen van een vluchteling zijn die niet met bewijsstukken zijn onderbouwd. Maar ook lacunes of (onbedeelde) tegenstrijdigheden doen afbreuk aan de geloofwaardigheid van een relaas. Vervolgens wordt bekeken wat er kan worden gedaan om het asielverhaal van de cliënt verder te onderbouwen. In een actieplan worden de activiteiten die daarvoor kunnen worden verricht, zoals het opvragen van documenten, vastgelegd. Nieuwe feiten die niet bekend waren ten tijde van het eerste asielverzoek rechtvaardigen een herhaalde aanvraag.

De VVA wordt op het steunpunt uitgevoerd door de juridisch begeleider.

4.0 De resultaten van het project

4.1 De startfase

Na bijna een jaar van voorbereidingen zijn binnen de provincie Noord-Holland drie (huiskamer) steunpunten operationeel: in Zaanstad, Haarlem en Alkmaar. Alhoewel in feitelijke zin de steunpunten om organisatorische redenen niet tegelijkertijd zijn geopend, is uit praktische overwegingen gekozen voor een gezamenlijke startdatum: 1 juli 2007 j.l.

In het voormalige klooster, het huidige Rosenstock Huessyhuys, opende het Haarlemse steunpunt als eerste de deuren voor de doelgroep op 12 juni j.l. Bij de feestelijke opening op 11 september j.l. werd door de wethouder mevr. H. van der Molen een check uitgereikt ter waarde van € 30.000.- bestemd voor leefgeld. Op 15 juli j.l. ging het Zaanse steunpunt van start, dat is gesitueerd in het hartje van Zaandam aan de Rozengracht. De feestelijke opening vond plaats op 28 juli j.l. ten overstaan van wethouder dhr. P. Keizer. Door de verhuizing van de Alkmaarse werkgroep Vluchtelingenwerk is het steunpunt als laatste van start gegaan medio juli j.l. De feestelijke opening door wethouder dhr. van Veen vond plaats op 18 september j.l. in het gebouw aan de Kwakelkade.

De startfase kenmerkte zich door het vinden van de juiste locaties voor de huiskamer en de inrichting daarvan. Uitgangspunt is geweest de locaties te situeren in het centrum van de stad met als meerwaarde een laagdrempelige toegang. Daarnaast is geschikt personeel geworven, waaronder juridisch en maatschappelijke begeleiders alsmede sociaal beheerders. Speerpunt gedurende de opstartfase was en is nog immer het 'vinden' van de jongeren die behoren tot de doelgroep.

Voorts is een start gemaakt met:

- het (dossier) onderzoek naar de juridisch/maatschappelijke status en op basis daarvan het maken van een inschatting van het uit te zetten traject;
- het maken van een inschatting van de duur van de verschillende trajecten;
- het inventariseren van het aantal jongeren dat leefgeld nodig heeft;
- het ontwikkelen van criteria door de projectgroep voor verstrekking van leefgeld;
- het opbouwen van een netwerk van organisaties en instellingen die verwant of betrokken zijn met (ex) Ama's;
- het ontwikkelen van activiteiten voor de jongeren.

4.2 Het trechtermodel

De belangrijkste opdracht en daarom speerpunt van de inspar.ning binnen het project is het in kaart brengen van (90%) van de kwetsbare groep (ex) Ama's woonachtig in de provincie Noord-Holland. Vanuit dat gegeven wordt gestreefd naar structurele participatie/bezoek van (ex) Ama's aan de steunpunten teneinde aan een aantal van hen een begeleidingstraject aan te bieden. Dat kan een juridisch traject zijn dat gericht is op verblijf in Nederland of een terugkeertraject. Voor de (ex) Ama's voor wie een verblijfsvergunning gerealiseerd is worden integratie trajecten uitgezet. In de praktijk blijken naast deze trajecten ook andere trajecten te worden uitgezet die gerelateerd zijn aan aan de problematiek van de doelgroep. Dat zijn problemen op het psychosociale vlak vanwege bijvoorbeeld opgelopen traumata maar ook bijvoorbeeld financiële problemen.

Als uitgangspunt voor de aantallen (ex) Ama's in onderstaand schema en hun mogelijke verblijfplaats dienen de gegevens verstrekt door Nidos. (peidatum: maart 2007). Deze voorgedij-instelling is verantwoordelijk voor de opvang en huisvesting van Ama's

Gemeenten/regio's	Aantal (ex) Ama's
Zaanstad	33
Haarlem	73
Alkmaar	50
Hoorn	36
Den Helder	23
Totaal	215

De in beeld gebrachte doelgroep (peildatum 1 januari 2008, zie ook de bovenste laag van de trechter hierna) is qua land van herkomst en leeftijd als volgt samengesteld:

Land v herkomst	Leeftijd													onb	Tot.
	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29			
onbekend	3	3	4		2	1								4	17
Afghanistan		1	1	1	1	1	1								6
Angola		5	7	5	8	5	1	1			1				33
Bosnië							1								1
Burundi				1											1
China	2	1	4	6	2	5	1		1						22
Ethiopië/Eritrea			1		6	2	1			1			1	1	12
Guinee					3	2	1	1				1			8
Ghana								1							1
Jemen							2								2
Mauritanie			1												1
Nigeria		1													1
Irak			2		1		1								4
Iran						1									1
Ivoorkust						1									1
Mongolie			1												1
Sierra Leone	1			1	1	1	2	1	3			1	1	1	12
Sri Lanka				1			1								2
Soedan						1			1						2
Somalië		1	1	3	2	4			1						12
Tanzanie								1							1
Syrië					1										1
Togo	1			1				1							3
Vietnam						1									1
Totaal Resultaat	7	12	22	19	27	25	12	6	6	1	1	2	6	146	

De verhouding tussen het aantal vrouwen en mannen is als volgt:

Mannen	92
vrouwen	54

Overeenkomstig het Utrechtse steunpunt zijn de steunpunten in de provincie ook toegankelijk voor hen die jonger zijn dan 18 jaar en derhalve vaak nog in het bezit zijn van een geldige verblijfsvergunning. De reden daarvoor is dat er in preventieve zin toegewerkt kan worden naar het moment dat verblijf in Nederland niet (meer) toegestaan is.

Overeenkomstig het projectplan en besluitvorming binnen de projectgroep zijn de volgende indicatoren afgesproken:

- aantal (ex) Ama's waarmee contact is gelegd / in beeld gebracht; niet alleen (ex) Ama's maar ook Ama's in procedure of Ama's met een geldige verblijfsvergunning. (preventieve werking).
- aantal (ex) Ama's die de huiskamer bereikt hebben en daar structureel gebruik van maken.
- aantal (ex) Ama's die een traject aangeboden krijgen dat gericht is op terugkeer, op bestendig verblijf in Nederland, of een ander integraal traject.
- aantal (ex) Ama's waarvoor een verblijfsvergunning is gerealiseerd.
- aantal (ex) Ama's waarvoor vertrek naar het land van herkomst is gerealiseerd.

De resultaten worden hieronder weergegeven in een trechterachtig model. Naarmate verder afgedaald wordt in de trechter zijn de resultaten meer concreet en gericht op een toekomstperspectief. Terwijl het in tabel 1 gaat om (ex) Ama's die in beeld gebracht zijn door de werkgroep, gaat het in het in de 2^e tabel om de (ex) Ama's die daadwerkelijk gebruik maken van het steunpunt. Tabel 3 laat de (ex) Ama's zien die een traject volgen bij het steunpunt. Dat kan een juridisch traject zijn of een traject gericht op terugkeer, maar ook een psychosociaal traject is mogelijk. In de onderste tabel worden de Ama's weergegeven voor wie een verblijfsvergunning gerealiseerd is.

Volgens het hierboven beschreven trechter model zien de resultaten er als volgt uit: (peildatum 1 januari 2008)

Aantal (ex) Ama's geregistreerd / in beeld gebracht (ook met verblijfsverg.)	
Haarlem	73
Alkmaar	36
Zaanstad	37
Totaal	146

Aantal (ex) Ama's dat participeert aan het huiskamerproject	
Haarlem	44
Alkmaar	20
Zaanstad	24
Totaal	88

Aantal ex Ama's dat een traject volgt via het steunpunt	
Haarlem	35
Alkmaar	17
Zaanstad	23
Totaal	75

Aant. ex Ama's met gerealiseerde verbl.verg.	
Haarlem	18
Alkmaar	7
Zaanstad	5
Totaal	30

Over de gehele provincie bemeaten levert dat dus het volgende resultaat op:

- Van de te bereiken (Nidos) doelgroep is 67% geregistreerd of in beeld gebracht. (zie ook de tabel op pag. 11).
- Van de geregistreerde in beeld gebrachte (ex) Ama's maakt 60% structureel gebruik van het steunpunt.
- Van de (ex) Ama's die gebruik maken van het steunpunt krijgen 85% een traject aangeboden.
- 35% van de integrale trajecten is gerelateerd aan terugkeer.
- Van de (ex) Ama's die een traject volgden heeft 34% een verblijfsvergunning gerealiseerd.

Uit de gegevens kan afgeleid worden dat:

- (Nog) niet alle (ex) Ama's bereikt zijn die zich in de provincie zouden bevinden, hetgeen inhoudt dat daarvoor een extra inspanning nodig is. De nog te bereiken (ex) Ama's bevinden zich vooral in de kop van Noord-Holland. De adresgegevens laten zien dat de (ex) Ama's die de steunpunten bereiken vooral in die stad zelf woonachtig zijn. Steden als Heemskerk en Velsen hebben reeds toegezegd 'hun' (ex) Ama's

financieel te ondersteunen voor zover zij gebruik maken van één van de drie steunpunten. PRIMO nh heeft met gebruikmaking van haar netwerk reeds contact gelegd in de kop van Noord Holland met als doel de aldaar woonachtige (ex)Ama's te bereiken.

- Een hoog percentage (ex) Ama's dat wel de weg naar het steunpunt weet te vinden, krijgt een begeleidingstraject aangeboden. Dat heeft alles te maken met de aard van de problematiek waar de doelgroep mee te maken heeft, zoals hierboven al eerder is betoogd.
- 10%-15% van de (ex) Ama's met een verblijfsvergunning heeft een psychosociaal begeleidingstraject aangeboden gekregen via het steunpunt. Er zijn zorgwekkende signalen dat ze o.a. in het prostitutie circuit terecht zijn gekomen. Alhoewel het project niet is geschreven voor deze doelgroep blijkt het steunpunt voor deze (ex) Ama's toch hun enige steun en toeverlaat te zijn.
- Er is voor 11 (ex) Ama's tijdelijk leefgeld gerealiseerd. In de loop van de maand maart zal het leefgeld voor de meeste van hen verlengt worden, omdat de eerste termijn van drie maanden afloopt. De vraag zal aan de orde komen in hoeverre de duur van een half jaar leefgeld voldoende is om het gewenste resultaat te komen: terugkeer of verblijf.
- De helft van de (ex) Ama's voor wie een verblijfsvergunning is gerealiseerd heeft deze op basis van de pardonregeling verkregen. Deze (ex) Ama's krijgen integratietrajecten aangeboden vanuit het steunpunt die gericht zijn op huisvesting, scholing en werk.
- De reden dat er nog geen terugkeer is gerealiseerd is het directe gevolg van het hoge percentage (ex) Ama's dat een kansrijke procedure volgt en van de pardonregeling. Nidos geeft aan dat de IND de stopzetting van leefgeldten gaat hervatten na de afhandeling van de Pardonregeling. Voor (ex) Ama's die na 1 april 2001 asiel hebben aangevraagd geldt de pardonregeling niet.

De aard van de aangeboden begeleidingstrajecten ziet er als volgt uit:

begeleidingstraject	%
psychosociaal	33
juridisch	28
Integraal / terugkeer	39

Uit het aanbod blijkt dat een relatief hoog percentage integrale begeleidingstrajecten wordt aangeboden. De praktijk leert dat de juridische problematiek vaak gepaard gaat met de psychosociale en andersom. Zie ook onder 3.1 blz 7.

4.3 De steunpunten

De huiskamersteunpunten zijn allen overeenkomstig de randvoorwaarden van het projectplan ingericht. In alle huiskamers zijn aanwezig: een internetcafé, muziek, kranten, boeken over herkomstlanden, koffie thee en fruit.

De openingstijden van de steunpunten zijn als volgt:

	maandag	Dinsdag	woensdag	donderdag
Haarlem		14.00-20.00		14.00-17.00
Alkmaar	13.00-18.00			12.00-18.00
Zaanstad		11.00-18.00	14.00-17.00	11.00-18.00

Aantal cliëntcontacten en bezettingsgraad:

	Cliëntcontacten	bezettingsgraad
Haarlem	235	7-8 cliënten pldagdeel
Zaanstad	232	5-7 cliënten pldagdeel
Alkmaar	121	4-5 cliënten pldagdeel

4.4 Leefgeldprotocol en criteria voor verlening (zie bijlage 2)

De huiskamer steunpunten zijn in die zin uniek dat de participerende gemeenten zich geïmmiteerd hebben om in voorkomende gevallen aan (ex) Ama's leefgeld te verstrekken. De hoogte daarvan is beperkt tot een maximum van € 14.50.- per dag, terwijl ook de duur van de periode van vertrekking beperkt is tot maximaal een half jaar.

De voorwaarden waaraan moet worden voldaan om in aanmerking te komen voor leefgeld staan beschreven in het leefgeldprotocol. Dit protocol is ontwikkeld door de projectgroep. Hierin staan heldere criteria beschreven op grond waarvan een (ex) Ama in aanmerking komt voor leefgeld. Per definitie heeft de verstrekking een tijdelijke karakter en geldt voor een maximum duur van 6 maanden. Zie daarvoor de bijlage.

Voor een aantal jongeren is het absoluut onontbeerlijk een periode van onzekerheid te kunnen overbruggen als er geen enkele financiële voorziening voorradig is.

Het verstrekken van leefgeld heeft naast het zuivere financiële aspect een andere functie: het biedt mogelijkheden de jongeren te binden aan het concept van het steunpunt en dwingt hen duidelijke keuzes te maken als het gaat om hun toekomstperspectief.

Het advies van het steunpunt leefgeld te verstrekken wordt op onafhankelijke wijze getoetst door de VVA-werkgroep van de Stichting Vluchtelingenwerk Noordwestholland. Op deze wijze wordt vermeden dat de begeleiders van het steunpunt rechtstreeks worden aangesproken door de doelgroep over al dan niet verstrekken van leefgeld.

De leefgelden die worden verstrekt door de participerende gemeenten maken geen deel uit van de in het projectplan opgenomen begroting. Binnen de projectgroep is de afspraak gemaakt dat de steunpunten ook openstaan voor (ex) Ama's woonachtig in gemeenten binnen de provincie die geen steunpunt gerealiseerd hebben. Dergelijke gemeenten zullen verzocht worden 'hun' (ex) Ama's financieel te ondersteunen.

4.5 Realisatie aangeboden activiteiten in de huiskamer

De steunpunten dienen een veelzijdig doel dat hieronder uiteengezet zal worden. De basis is echter de doelgroep de mogelijkheid te bieden om in alle rust en vertrouwen de problematiek aan de kaak te stellen en aan te pakken.

Ten alle tijde zijn op de openingstijden van de steunpunten twee beroepskrachten aanwezig, als mede gemiddeld een drietal stagiaires en/of vrijwilligers. Bij cliëntcontacten betreft het hulpvragen die (o.a) de volgende onderwerpen behelzen: de (asiel) procedure, stopzetten leefgeld Nidos, beoordeling Generaal Pardon aanvragen, psychosociale hulpvragen (waaronder doorverwijzing/samenwerking met professionele hulpverleningsinstanties).

Juridische begeleiding

Omdat in veel gevallen de problemen van (ex) Ama's in directe of indirecte zin gerelateerd zijn aan het recht op verblijf in Nederland wordt in veel gevallen dossier onderzoek verricht. Middels de methodiek van de Vlucht Verhaal Analyse (VVA) moet duidelijk worden of en zo ja in wat voor mate er kansen zijn alsnog een verblijfsvergunning te realiseren.

Begeleiding bij terugkeer

Onvermijdelijk, als alle juridische opties alsnog in Nederland te kunnen blijven niet reëel zijn, komt het onderwerp terugkeer aan de orde, maar niet voordat er heel wat barrières beslecht zijn. Terugkeer is taboe en dat heeft alles te maken met de wijze waarop een (ex) Ama in Nederland terecht is gekomen. Vaak is een vermogen geïnvesteerd dat terugbetaald moet worden om de reis en smokkelaars te bekostigen. Maar ook kan de komst naar Nederland het resultaat zijn van mensenhandel, zo is recentelijk gebleken. De angst is groot in vreemdelingenbewaring gesteld te worden in afwachting van terugkeer.

Verkrijgen reisdocumenten

De ervaring bij de steunpunten leert dat het verkrijgen van reisdocumenten via diplomatieke vertegenwoordigingen van de landen van herkomst een uiterst moeizaam proces is. Een aantal landen, waaronder China, weigert botweg documenten af te geven, terwijl landen als Sierra Leone geen vertegenwoordiging in Nederland hebben. De enige optie is dan de reis naar Brussel ondernemen, met angst opgepakt te worden door de Vreemdelingenpolitie wegens illegaal verblijf.

Verstrekking leefgeld

De participerende gemeenten onderschrijven het leefgeldprotocol dat door de projectgroep is ontwikkeld en hebben financiering daarvoor vrij gemaakt. Zie ook onder punt 4.4. De werkgroep van het steunpunt geeft advies over het al dan niet verstrekken van leefgeld, dat uiteindelijk in onafhankelijke zin wordt getoetst door de projectgroep Vlucht Verhaal Analyse van de stichting Vluchtelingenwerk Noordwestholland. Inmiddels zijn 11 jongeren aangewezen op deze tijdelijke voorziening.

Ontmoeting

Naast het hierboven beschreven zakelijke aanbod bieden de steunpunten de jongeren een uitstekende gelegenheid elkaar te ontmoeten in een ontspannen sfeer. Er wordt ondersteuning aangeboden bij het gebruik van computers waarbij gestimuleerd wordt contact te leggen met familie, vrienden en kennissen in het land van herkomst. Kooksessies blijken succesnummers bij alle steunpunten. Er is een ruimte gecreëerd om persoonlijke gesprekken te voeren met de begeleiders van het team.

4.6 Bovenlokale resultaten

Op bovenlokaal (provinciaal) niveau zijn de volgende resultaten gerealiseerd, die ook als uitgangspunten in het projectplan benoemd waren:

- Gemeenten werken samen teneinde afstemming van activiteiten te realiseren, waarbij een gezamenlijk resultaat wordt beoogd. Vooralsnog zijn er bij de uitvoering van de projecten geen kostenoverschrijdingen geweest.
- De provincie is betrokken bij het project, waardoor het een bovenlokaal regionaal karakter heeft gekregen. Het biedt o.a de mogelijkheid om een aantal (kleinere gemeenten) te vrijwaren van het openen van een steunpunt.
- Alleen (ex) Ama's uit de provincie Noord-Holland bezoeken de steunpunten. (ex) Ama's van buiten de provincie worden verwezen naar andere steunpunten of instellingen.
- Het project heeft niet de taken en verplichtingen overgenomen van de voogdij (Nidos) en of de jeugdzorg.

5.0 Conclusies en aanbevelingen

Feitelijk is het project nog maar net uit de startblokken vertrokken en kan gezegd worden dat de opbouwfase is afgerond. Een fase waarin de begeleiders zich een methodiek eigen moesten maken die uniek is, terwijl gewerkt wordt met een doelgroep waarbij de problematiek uiterst complex en divers is. Deze fase kenmerkt zich vooral door de inspanningen die verricht zijn om de doelgroep in kaart te brengen. Een proces dat nog steeds aandacht behoeft, omdat nog lang niet alle (ex) Ama's in beeld gebracht zijn. De aanwas van (ex) Ama's die gebruik maken van het steunpunt groeit echter gestaag.

Bij de start van het project is afgesproken dat na elk jaar beoordeeld zou worden of voortzetting gewenst is. Op basis van het voorgaande en hieronder benoemde argumenten wordt de wens uitgesproken het project met een jaar voort te zetten. Daarvoor dienen de volgende argumenten:

- De landelijk ontwikkelingen laten zien dat er gestreefd wordt naar een realisatie van een sluitende landelijke aanpak. Het Generaal Pardon heeft uitkomst geboden voor een aantal (ex) Ama's, maar op basis van de nieuwe Vreemdelingenwet zijn vele (ex) Ama's uitgedroceerd geraakt. Uit cijfers van de IND³ blijkt dat 1920 (ex) Ama's in de jaren 2003 t/m 2006 'niet aantoonbaar vertrokken' zijn uit Nederland. De jaren 2001, 2002 en 2007 zijn (nog) niet meegeteld. Ook de cijfers van Nidos laten zien dat er nog een grote groep is die (nog) niet in beeld is gebracht, met name in de kop van Noord-Holland.
- Los van de landelijke ontwikkelingen zijn de samenwerkende gemeenten nog niet overtuigd van de effectiviteit van de nog te realiseren 'sluitende aanpak' door de overheid. Voor zover deze er op gericht zal zijn om (ex) Ama's wederom naar de Centrale Opvang (waaronder vertrekcentra) locaties te sturen in afwachting van terugkeer, is het de vraag of deze aanpak het gewenste resultaat zal opleveren. Een eerdere poging van die strekking is immers mislukt. (ex) Ama's meldden zich niet bij de Centrale Opvang en als ze dat al deden, vertrokken ze binnen enkele weken. Duidelijk moet worden wat het effect is van de 'sluitende aanpak' en de motie Spekman.
- Binnen het project wordt veel aandacht besteed aan het ontwikkelen van een netwerk van organisaties die gerelateerd zijn aan de doelgroep. Voorbeelden daarvan zijn de Jeugdriagg, sociale diensten, Nidos, het IOM en het COA. Maar natuurlijk ook de ketenpartners zoals de IND, de VP en de DT&V (Dienst Terugkeer en Vertrek van de IND). De samenwerking krijgt steeds meer vorm en draagvlak en begint nu haar vruchten af te werpen. Zo heeft de DT&V aangegeven de periode dat een (ex) Ama in traject is bij het steunpunt te respecteren. Nidos heeft zich bereid verklaard dossiers van (ex) Ama's over te dragen aan het steunpunt zodra zij de leeftijd van 17 ½ bereikt hebben.
- Op 17 december j.l. heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden, waarbij alle organisaties en instellingen waren uitgenodigd die o.a. terugkeeractiviteiten aanbieden. Daarbij is uitgesproken dat er een samenwerkingsverband gerealiseerd moet worden waaraan alle terugkeerorganisaties deelnemen, waaronder de 'Perspectieven', het IOM, Nidos, het COA en de IND. Doelstelling is de krachten te bundelen om met gebruikmaking van ieders expertise en ervaring terugkeer te realiseren van vluchtelingen die niet in Nederland kunnen blijven.

---

³ Brief van de staatssecretaris van aan de Justitie aan de Tweede Kamer, 13 juli 2007

- De Perspectief steunpunten zouden in dit samenwerkingsverband een spilfunctie kunnen vervullen vanwege het feit dat het grootste gedeelte van doelgroep in beeld is gebracht en op basis van vertrouwen communiceren met de doelgroep over de meest reële toekomstperspectieven. Inmiddels is er een landelijk netwerk van steunpunten opgebouwd dat naast die in de provincie Noord Holland actief is in Utrecht, Zwolle, Kampen, Leeuwarden, Eindhoven, Breda, Den Haag, Nijmegen, Heerlen, Lelystad, Groningen, Deventer, Almelo en Hengelo. De steunpunten worden naast de provincie Noord Holland ondersteund door de provincies Utrecht, Groningen, Overijssel, Gelderland en Friesland. Geen enkele andere instelling beschikt over zoveel dossiers van (ex) Ama's die bij de IND al lang uit beeld zijn, maar wel bekend zijn bij de perspectieven.
- In het tweede jaar zullen meer resultaten geboekt kunnen worden, omdat de doelgroep in beeld gebracht is. Er kan meer intensief aandacht besteed worden aan terugkeer nadat geïnvesteerd is in het opbouwen van een vertrouwensrelatie en het bewustzijn voor een reëel perspectief. Te snel confronteren met de verplichting terug te moeten keren schrikt af, waardoor het risico ontstaat dat de (ex) Ama's wederom uit beeld verdwijnen. Volgens Nidos zal vanaf april 2008 de instroom van (ex) Ama's zonder leefgeld weer toenemen. De reden daarvoor is dat de IND vooralsnog prioriteit geeft aan de afhandeling van de Pardonregeling.

Deze en nog nader te omschrijven argumenten zullen de basis vormen voor een bij de provincie Noord Holland in te dienen (vervolg) projectaanvraag.

Leefgeldprotocol (ex) AMA PerspectiefProject Noord Holland

Het hier beschreven leefgeldprotocol maakt onlosmakelijk deel uit van het projectplan 'AMA PerspectiefProject Noord Holland'.

Het project heeft immers als doel het voorkomen van illegaliteit als gevolg van het stopzetten van leefgelden van overheidswege.

Teneinde succesvol inhoud te geven aan het aanbod vanuit de drie (ex) AMA steunpunten is het van belang te beschikken over de mogelijkheid leefgelden te verstrekken uit hoofde van het project. Voor een aantal jongeren is het absoluut onontbeerlijk een periode van onzekerheid te kunnen overbruggen als er geen enkele financiële voorziening voorradig is.

Het verstrekken van leefgelden heeft naast het zuivere financiële aspect een andere functie: het biedt mogelijkheden de jongeren te binden aan het concept van het steunpunt en dwingt hen duidelijke keuzes te maken betreffende mogelijke perspectieven.

Bij de totstandkoming van dit protocol is gerefereerd aan reeds bestaand beleid zoals dat wordt gevoerd in onder andere de gemeente Utrecht en Nijmegen.

Uitgangspunten

Leefgelden komen ten laste van de gemeenten waar de (ex) AMA woonachtig zijn en maken geen deel uit van het in het projectplan opgenomen budget.

Het steunpunt onderzoekt de mogelijkheden ter voorkoming van het stopzetten van leefgelden. Zie het daarvoor het document 'begeleiding van (ex) AMA's bij einde leefgeld'.

(ex) AMA's die zich committeren aan het project en geen leefgeld ontvangen van Nidos of andere bron zoals bv het IBG of het COA hebben recht op leefgeld uit hoofde van het project.

Een en ander voor zover zij onder de hieronder beschreven doelgroepen vallen.

Andere dan de participerende gemeenten in het project worden aangeschreven en verzocht de trajectprijs voor de steunpunten en eventuele leefgelden te verstrekken voor zover de in deze gemeenten woonachtige (ex) AMA's gebruik maken van het project.

Doelgroepen

(ex) AMA's hebben recht op leefgeld als zij aan de volgende voorwaarden voldoen:

zij hebben geen middelen van bestaan en ondergaan een vluchtverhaalanalyse in het kader van het AMA Perspectief Noord-Holland waarbij bepaald wordt dat:

- er juridisch perspectief aanwezig is in Nederland te verblijven op basis van een verblijfsvergunning. Hieronder valt o.a. de verblijfsvergunning op basis van het 'buitenschuld criterium', en een kansrijk herhaald asielverzoek. Een en ander in overleg met de rechtshulpverlener. Voorzover het oordeel is dat er geen perspectief aanwezig is dan wordt slechts, onder omstandigheden, leefgeld verstrekt voorzover wordt voldaan aan de voorwaarden zoals hieronder beschreven.
- er perspectief aanwezig is in het land van herkomst of ander land te verblijven. De (ex) AMA werkt mee aan het verkrijgen van reisdocumenten en verklaart zich bereid in contact te treden met organisaties die de reis verzorgen zoals het IOM en de IND¹.

¹ De IND stelt als voorwaarde voor 'meewerken' een bezoek aan de betreffende ambassade

Werkwijze

De jongere en het steunpunt komen gedetailleerd overeen welke stappen worden gezet om het besproken toekomstperspectief te realiseren. Voorzover de uitkomst van de analyse terugkeer indiceert zal er overleg met IOM en IND plaatsvinden. Hieraan wordt een tijdschema gekoppeld. De jongere meldt zich structureel bij het steunpunt waarbij getoetst wordt aan de voorwaarden voor verlening van leefgelden.

Met elkaar is afgesproken om dan een beroep te doen op de betreffende gemeente voor een bijdrage per ex-ama. De drie gemeenten hebben immers een flink bedrag gestoken in de projectopzet en organisatie van de huiskamers.

Dat bedrag is € 1043,- per ex- ama (eenmalig)

Leefgeldcomponenten

Het leefgeld beperkt zich tot zakgeld, eventuele huisvestingskosten en ziektekostenverzekeringverzekeringen²

Bedragen

In beginsel zal een bedrag van € 14,50 per dag verstrekt worden. Onder omstandigheden kan daarvan afgeweken worden. Er zal gestreefd worden naar continuering van reeds bestaande huisvesting. De ervaring leert dat het vinden van huisvesting voor AMA's in de illegaliteit een lastige opgave is

De uitkering is zodanig beperkt, dat de jongere geprikkeld wordt om actief te werken aan zijn toekomst.

Duur

In beginsel wordt leefgeld verstrekt voor de duur van drie maanden. Deze periode kan verlengt worden met nogmaals drie maanden voorzover nog steeds wordt voldaan aan de voorwaarden van verlening.

Onafhankelijke toets

De vraag in hoeverre een (ex) Ama recht heeft op leefgeld wordt op onafhankelijke wijze getoetst door de VVA (Vlucht Verhaal Analyse) Projectgroep. Voor dat doel worden zij in het bezit gesteld van het dossier. Vervolgens volgt een beoordeling of er juridisch perspectief aanwezig is, dan wel aanstalten worden gemaakt terug te keren naar het land van herkomst en daarmee een grond leefgeld te verstrekken. Onder omstandigheden kan geadviseerd worden leefgeld te verstrekken voor een periode van onderzoek naar een van beide perspectieven.

Na toezending van het dossier wordt de toets in onafhankelijke zin uitgevoerd door de Projectgroep VVA van de Stichting Noordwestholland, onder leiding van Hester Timmers.

Adres:
Projectgroep VVA
P/A Vluchtelingenwerk Velsen
Heidestraat 47
1971 HK IJmuiden

Per dossier wordt een bedrag berekend van 38,50 euro.

---

² Bij de aanvraag van een aantal verblijfsvergunningen kan ondersteuning van het COA worden verkregen met inbegrip van verzekeringen.

Burgemeester van Utrecht

Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 030 - 286 10 00 Fax 030 - 286 12 24
www.utrecht.nl

Bijlage II

Staatssecretaris van Justitie en Vreemdelingenzaken
Mevrouw Albayrak
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Behandeld door	Jan Braat	Datum	13 maart 2007
Doorkiesnummer	286 83 09	Ons kenmerk	
E-mail	j.braat@utrecht.nl	Onderwerp	AMA's, WODC onderzoek en Utrechtse aanpak
Bijlage(n)	3	Verzonden	
Uw kenmerk		Uw brief van	Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden

Geachte mevrouw Albayrak,

Wij zijn verheugd dat uit het nieuwe regeerakkoord blijkt dat er nu een pardonregeling wordt getroffen voor alle (ex-)AMA's, die onder de oude vreemdelingenwet naar Nederland zijn gekomen en daar nog verblijven. Dit biedt hen na al die jaren een toekomstperspectief in Nederland.

Voor de groep AMA's (onder de 18 jaar) die onder de nieuwe vreemdelingenwet naar Nederland zijn gekomen en 18 jaar worden of al zijn (ex-AMA's), is het beleid onvoldoende effectief in het voorkomen van illegaliteit en gedwongen prostitutie (mensenhandel). Hierbij vragen wij uw aandacht voor het voorstel om steunpunten "Perspectief 16+" voor AMA's en ex-AMA's landelijk in te voeren. In navolging van het Utrechtse steunpunt zijn al achttien steunpunten "perspectief" in grotere gemeenten gestart, mede ondersteunt door zes provincies. In vijf gemeenten wordt hier nog over gesproken, waarbij landelijke invoering de grotere gemeenten steunpunten zullen inrichten. Onafhankelijke NGO's voeren het werk uit.

De gemeenten willen graag met u in gesprek treden over een landelijk in te voeren beleidslijn, waarbij illegaliteit voorkomen en verminderen uitgangspunt is. De oprichting van een 20 tal steunpunten Perspectief 16+ met bijbehorende methodiek zou het beleid in samenwerking tussen Rijk en gemeenten veel effectiever kunnen maken. In bijlage 1 vindt u onze concrete voorstellen waarover wij als gemeenten in overleg met u willen gaan. Uw voorgangster had ook begrip voor de knelpunten en was bereid om m.n. over de doelgroep AMA's te spreken. De perspectiefaanpak is vervolgens in 2006 op verzoek van de toenmalige minister in de task force AMV gepresenteerd. Wij verzoeken u in afwachting van resultaten van onze gesprekken geen onomkeerbare beslissingen te nemen voor alle (ex-)AMA's, die nu nog leefgeld ontvangen en 18 jaar worden of al boven de 18 jaar zijn.

Wij richten ons tot u mede vanwege de resultaten het WODC onderzoek over "terugkeer en MOB bij AMV". De bespreking in het Algemeen Overleg (AO) met de vaste Kamercommissie Justitie van 14 februari is uitgesteld. Op 21 maart is een verzamel Algemeen Overleg geagendeerd. Het WODC onderzoek noemt in de titel de "lokale praktijk". Uit de lokale praktijk blijkt dat de Utrechtse perspectiefaanpak voor begeleiding van de doelgroep ex-AMA's tot betere resultaten leidt dan de landelijke aanpak.

WODC onderzoek: MOB en mensenhandel:

Het WODC onderzoek concludeert dat 84,3% van de AMA's in de AMA centra met onbekende bestemming (MOB) vertrekken. Het onderzoek specificeert nader hoe naar landen als China en India (bijna) geen enkele (ex-)AMA terugkeert. In het WODC onderzoek wordt mensenhandel in relatie tot deze doelgroep als (bijna onoplosbaar) knelpunt geschetst. Men ziet nauwelijks voldoende mogelijkheden om dit zorgwekkende probleem het hoofd te bieden. De ketenpartners, KMAR en politie hebben meer aandacht voor signalen van mensenhandel, maar dit blijkt in de praktijk moeilijk aan te pakken. De aangiftebereidheid onder (ex) AMA slachtoffers uit de AMA centra laag is. Ook beschikken politie en Justitie vaak over onvoldoende capaciteit en kennis over deze specifieke doelgroep. Dat heeft mede tot gevolg dat (bijna) alle zaken, ook na het doen van aangifte, door politie en Justitie worden geseponerd.

Uw voorgangster deed in het AO van 13 september de toezegging om het seponeren van de (Utrechtse) mensenhandelzaken nader te onderzoeken. Hier is helaas nog geen praktische navolging aan gegeven. Ik verzoek u deze toezegging alsnog na te komen. De veroordeling van daders en bescherming van slachtoffers staat wat ons betreft centraal. De "perspectiefmethodiek" is in staat om door haar vertrouwensrelatie met cliënten (zowel meisjes als jongens) de politie van opsporingsinformatie te voorzien. Het knelpunt zit nu in het vervolg, het daadwerkelijk opsporen van de daders, waardoor op dit moment aangifte in de praktijk geen zin heeft.

Het gevolg van de huidige aanpak zien wij bij deze jongeren in onze gemeenten. In juni 2006 schreven 20 bestuurders van grotere gemeenten/provincies een brief aan de 2^e kamer. Wij wezen daarin op het feit dat tenminste 30% van de (ex) AMA-meisjes slachtoffer is van gedwongen (kinder)prostitutie. Dit betekent dat er landelijk waarschijnlijk tussen de 750 en 1000 (ex-)AMA's slachtoffer van mensenhandel zijn, maar dat de daders nauwelijks worden opgepakt en veroordeeld. Wrang genoeg worden deze slachtoffers van mensenhandel wel in (vreemdelingen)bewaring genomen in afwachting van uitzetting.

Op 9 januari jl. was er overleg tussen vertegenwoordigers van de gemeente Utrecht en uw ministerie, waarin het volgende is geconcludeerd:

1. De 'perspectiefaanpak' leidt tot veel meer verblijfsvergunningen. Dit betekent dat bijna de helft van de jongeren die uitstroomt alsnog een verblijfsvergunning krijgt en een toekomst in Nederland. Binnen de perspectiefaanpak wordt 93% van de jongeren mét verblijfsvergunning succesvol bemiddeld naar school en betaald werk (bijlage 2).
2. Het aantal jongeren dat als MOB geboekt wordt is met de perspectiefaanpak veel lager dan bij de landelijke aanpak. (cijferanalyse zie bijlage 3)
3. De gerealiseerde terugkeer is hoger bij de perspectiefaanpak. Merkbaar hoog is het percentage jongeren dat actief mee werkt aan de terugkeer, en verantwoordelijkheid neemt en verzoekt om reispapieren bij de ambassade.

De gemeenten hebben een voorstel dat een haalbaar initiatief is om te voorkomen dat de kwetsbare groep (ex) AMA's in de illegaliteit verdwijnen en daar het risico lopen slachtoffer te worden van gedwongen prostitutie (zie bijlage 1). Met dit voorstel ontstaat draagvlak bij alle overheidslagen en de tegenstellingen uit verleden worden overbrugd. Daarnaast krijgen jongeren al vanaf 15 of 16 jaar de benodigde integrale begeleiding, om te voorkomen dat ze in dezelfde problemen komen als de jongeren die voorheen tijdelijk bescherming van de overheid kregen.

Vanuit gemeenten die nog geen steunpunt hebben, komen op dit moment regelmatig ex-AMA's naar Utrecht voor advies en ondersteuning, hetzij over legalisering van het verblijf, hetzij om meer te weten over vrijwillige terugkeer. Dit onderstreept dat er ook onder de doelgroep behoefte is aan de voorgestelde landelijk in te voeren lijn van aanpak. Dat verhoogt de kans op succes en effectiviteit van

Burgemeester van Utrecht

Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 030 – 286 10 00 Fax 030 – 286 12 24
www.utrecht.nl

voorgestelde aanpak. Wij hopen dat u van mijn uitnodiging gebruik maakt om met ons in gesprek te gaan over het voorstel van gemeenten voor steunpunten "perspectief 16+ met als doel te komen tot een gezamenlijke oplossing van dit probleem.

Hoogachtend,

Burgemeester Brouwer-Korf

Wethouder C. van Eijk

Mede namens:

Gedeputeerde I. Mulder
Gedeputeerde R. Krusinga
Gedeputeerde J.G. Kristen

provincie Groningen
provincie Noord Holland
provincie Overijssel

Burgemeester M.J. Cohen
Burgemeester P. den Oudsten
Burgemeester G. van Rumund

Amsterdam
Enschede
Wageningen

Wethouder W van Veen
Wethouder G. Piek
Wethouder J. Fleskes
Wethouder H.M. Don
Wethouder P.W.G. Verschuren
Wethouder B. van Alphen
Wethouder H. van der Molen
Wethouder P. van Zutphen
Wethouder J. Boetzkes
Wethouder A Otten
Wethouder W.R. Sluiter
Wethouder G van den Berg
Wethouder van A. Kok
Wethouder L. Scholten
Wethouder G. Mevis
Wethouder P. Keijzer
Wethouder H.J. Dannenberg

Alkmaar
Assen
Deventer
Eindhoven
Groningen
Den Haag
Haarlem
Heerlen
Helmond
Hengelo
Leeuwarden
Leiden
Lelystad
Nijmegen
Tilburg
Zaanstad
Zwolle

Wethouder C. van Eijk
G. Krol

LOGO gemeenten
Vereniging Friese Gemeenten

CC Tweede kamer, vaste kamercommissie Justitie

Bijlage 1

Voorstel steunpunten "perspectief 15/16+" voor de doelgroep (ex-)AMA's:

De kernpunten van het Utrechtse voorstel zijn:

Doelstelling

- *Het voorkomen en verminderen van illegaliteit.*

Uitkomst:

- *Legalisering duurzaam verblijf in Nederland en volwaardige integratie*
- *Perspectief in land van herkomst*

Hoe te realiseren?

Landelijke, provinciale en gemeentelijke overheden volgen de Utrechtse aanpak en laten deze aanpak vorm geven door onafhankelijke maatschappelijke organisaties. Deze kunnen op basis van een opgebouwde vertrouwensrelatie met de cliënten en een beproefde expertaanpak de uitkomsten realiseren.

De uitgangspunten in dit voorstel zijn:

- *In Nederland komen 20 lokaal georganiseerde steunpunten "perspectief 15/16+", waar jongeren vanaf 15 tot 16 jaar terecht kunnen voor ondersteuning. Het ligt voor de hand deze steunpunten in 20 (middel)grote gemeenten te situeren, waarbij ook het verzorgingsgebied daarom heen wordt bereikt. Het netwerk daarvoor is al bijna gerealiseerd.*
- *De doelstelling 'voorkomen illegaliteit' staat centraal. De weg erheen wordt maatwerk op basis van een vertrouwensrelatie, integrale begeleiding en juridische expertise, waarbij de uitkomst zowel een legale toekomst in Nederland of een perspectief in land van herkomst kan zijn.*
- *Er wordt door het Rijk gepast omgegaan met de leeftijdsgrens van 18 jaar, omdat strikte termijnen of precieze leeftijden als algemeen principe wenselijk is. Doelstelling en uitkomsten dienen centraal staan. Het verstrekken van voorzieningen ook na het 18^e jaar, via bijvoorbeeld de RvB regeling, is daarbij een praktische optie.*
- *Bij de financiering kan voor een analoge constructie als die met de G4 in het Randstad Return Initiative (RRI 2) worden gekozen. Dat betekent dat Rijk, gemeenten en/of provincies afspraken maken over verantwoordelijkheden.*
- *Aanvullend zullen lokale overheden, zoals gemeenten en provincies, voor jongeren mét verblijfsvergunning hun (financiële) verantwoordelijkheid nemen. In Utrecht volgt 93% van de statushouders Ex-AMA's scholing of heeft betaald werk (zie bijlage).*
- *De uitvoering van de steunpunten volgens de perspectiefaanpak ligt bij onafhankelijke maatschappelijke organisaties met juridische kennis en met kennis van het land van herkomst.*

- *Dit betekent een decentralisering van de AMA opvang richting (grotere) gemeenten. De huidige instroom is beperkt, waardoor de uitvoering relatief makkelijk vorm te geven is. In de grotere gemeenten ligt ook een (zorg)infrastructuur voor de jeugd, waarbij aangesloten kan worden.*

Bijlage 2:

Integratie ex-AMA's:

Bijgaand de resultaten van de Utrechtse aanpak van de ex-AMA jongeren die een verblijfsvergunning kregen. Dan realiseert het steunpunt Utrecht een 93% sluitende aanpak op gebied integratie (werk en scholing) Deze resultaten zijn spectaculair in vergelijking andere (allochtone) jongeren op gebied van integratie.

	Aantal	Percentage	Bijzonderheden
Werk	99	45,4 %	Het betreft hier deels wisselend werk, bijvoorbeeld via uitzendbureaus of met gebruikmaking van een wekelijkse vacaturebank.
School en inburgering	105	48,2 %	Vooraf met moeders is een goed resultaat geboekt. Van deze 105 werden er in 2006 50 naar school begeleid.
Uitkering SoZa en niet actief	14	6,4 %	6 psychische problematiek 2 medisch afgekeurd, 2 bureaucratisch probleem waardoor tussen wal en schip terecht gekomen, 4 in fase motivering,
Totaal	218		Totaal actief 93,6 %

Bijlage 3

Resultaten "perspectiefaanpak" vs Project Beëindiging Leefgeldten (PLEXA):

Vooraf:

In het AO van 13 september jl. is verzocht door de kamer en toegezegd door de minister dat de cijfers van de Utrechtse en de landelijke aanpak binnen een maand vergeleken zouden worden. De Utrechtse resultaten zijn wel bekend en beschikbaar.

Het ministerie van Justitie heeft aangegeven dat de resultaten van PLEXA niet door het ministerie van Justitie en de ketenpartners kunnen worden gegenereerd. Het ministerie van Justitie heeft wel algemene cijfers van de afgehandelde dossiers, maar de causale relatie met het project PLEXA of überhaupt het huidige Rijksbeleid is niet eenduidig te leggen.

Wel is duidelijk dat in alle varianten de perspectiefaanpak betere tot veel betere resultaten genereert.

Vergelijkingen Resultaten Perspectief Utrecht met PLEXA Utrecht en algemene landelijke cijfers in absolute aantallen.

	Perspectief Utrecht	PLEXA Utrecht	Ex-AMA's landelijk/IOM
Verblijfsvergunning	73	-	265
MOB bij perspectiefaanpak	13		
MOB door PLEXA	26 (MOB voor Utrecht)	68 (MOB voor Rijk)	1908
Terugkeer gerealiseerd	25	2	424 (vrijwillig)
Ambassade reispapieren gevraagd	80		53 (gedwongen)

Vergelijkingen Resultaten Perspectief Utrecht met PLEXA en algemene cijfers in percentages

	Perspectief Utrecht	PLEXA Utrecht	Ex-AMA's landelijk/IOM
Verblijfsvergunning	53%	-	10%
MOB bij perspectief alleen	9%		
MOB bij PLEXA	19%	97%	72%
Terugkeer gerealiseerd	19%	3%	16% (vrijwillig)
Ambassade reispapieren gevraagd			2% (gedwongen)

Op p. 8 en 9 worden deze resultaten grafisch weergegeven.

Resultaten verblijfsvergunningen:

Uit deze resultaten blijkt dat de perspectiefaanpak leidt veel meer verblijfsvergunningen dan PLEXA of algemeen landelijk beleid. Zo bleken inmiddels ruim 73 jongeren (en ook hun kinderen) na het 18^e jaar alsnog recht te hebben op een verblijfsvergunning, ook al was de aannahme dat dit na het 18^e jaar in het geheel niet meer aan de orde zou (kunnen) zijn. In de praktijk bleken vele verblijfsrechtelijke procedures ernstig verwaarloosd of bleek niet onderkend wat er in specifieke (asiel)situaties speelde.

Resultaten toekomst in land van herkomst (terugkeer) en MOB :

Door de perspectiefaanpak zijn er meer dan 80 jongeren naar hun ambassades geweest ter vaststelling van identiteit en nationaliteit en het aanvragen van reispapieren. Dit betekent dat eigenlijk bij grootste deel van de jongeren de "mind setting"richting andere perspectief heeft gewerkt. Er zijn van deze groep van 80 jongeren inmiddels 25 jongeren daadwerkelijk teruggekeerd. Een probleem blijft dat veel jongeren echter geen (reis)papieren krijgen, zoals bijvoorbeeld jongeren afkomstig uit China, hetgeen wordt bevestigd in het WODC onderzoek. Dit terwijl de perspectiefaanpak de Chinese jongeren juist het meest bereid heeft gevonden om contact te zoeken met de autoriteiten ook omdat de ontwikkelingen in China een perspectiefvolle toekomst aan de jongeren kan bieden. Het verschil met andere benaderingen is echter dat wij in Utrecht, samen met de jongeren, in het algemeen wel tot een toekomstperspectief weten te komen.

In de beginjaren 2003-2005 van het steunpunt perspectief (voor PLEXA) zijn in totaal maar 13 (9%) jongeren uit zicht geraakt. Echter, nog eens 26 (19% extra) jongeren zijn ook voor Utrecht al in zeer korte tijd verdwenen als gevolg van het per augustus 2005 aangevangen project Beëindiging leefgelden (PLEXA). Ook voor steunpunt "perspectief" heeft PLEXA negatief effect op de MOB cijfers gehad, maar deze blijven veel gunstiger dan PLEXA Utrecht uitgevoerd door COA en IND en landelijke cijfers over beëindiging leefgelden gekoppeld aan cijfers IOM. De toeleiding naar IOM is onduidelijk gebleven in de landelijke cijfers omdat die ook deels via maatschappelijke organisaties en steunpunt "perspectief" heeft plaats gevonden.

PLEXA:

Het doel van PLEXA was beëindiging leefgelden. Dat betekende dat vooral (zeker bij ex-AMA's die onder de nieuwe vreemdelingenwet hun 1^e aanvraag hadden gedaan) de termijnen centraal stonden. Precieze landelijke vergelijkende resultaten van PLEXA kunnen echter niet geleverd worden door het Rijk omdat de cijfers van PLEXA niet gegenereerd kunnen worden.

In de (regio) Utrecht zijn de (deel)cijfers van PLEXA wel bekend. 70 dossiers zijn afgehandeld, 68 jongeren zijn MOB geboekt en 2 zijn teruggekeerd naar land van herkomst. Deze 2 jongeren zijn echter teruggekeerd door intensieve begeleiding vanuit het steunpunt "perspectief", waarbij in overleg met COA/IND de termijnen van beëindiging leefgeld (fase 0) werden verlengd tot daadwerkelijke terugkeer werd gerealiseerd. In Utrecht zijn ook zaken bekend waar de termijn van beëindiging leefgeld niet werd verlengd. Soms was al bekend dat jongeren binnen een paar weken zouden vertrekken vanuit begeleiding vanuit het steunpunt perspectief en met behulp van reistickets van het IOM. Het leefgeld werd desondanks toch gestopt. De gemeente Utrecht nam de leefgeld betaling vervolgens in een noodopvangconstructie om zeker van te zijn de daadwerkelijke terugkeer te realiseren.

Gezien het deelresultaat in de regio Utrecht en de eerder genoemde cijfers van een aantal grotere gemeenten in de brief van 20 juni jl., is het redelijk om te stellen dat de MOB cijfers PLEXA waarschijnlijk tussen de 90% en 95% liggen. Nu PLEXA inmiddels 2 maanden is opgeschort voor "oude wetters" daalt de MOB uitstroom drastisch. PLEXA heeft in de praktijk vooral een illegaliteitbevorderend effect gehad en gezien de doelstelling: "beëindiging leefgelden" is dat effect niet verwonderlijk.

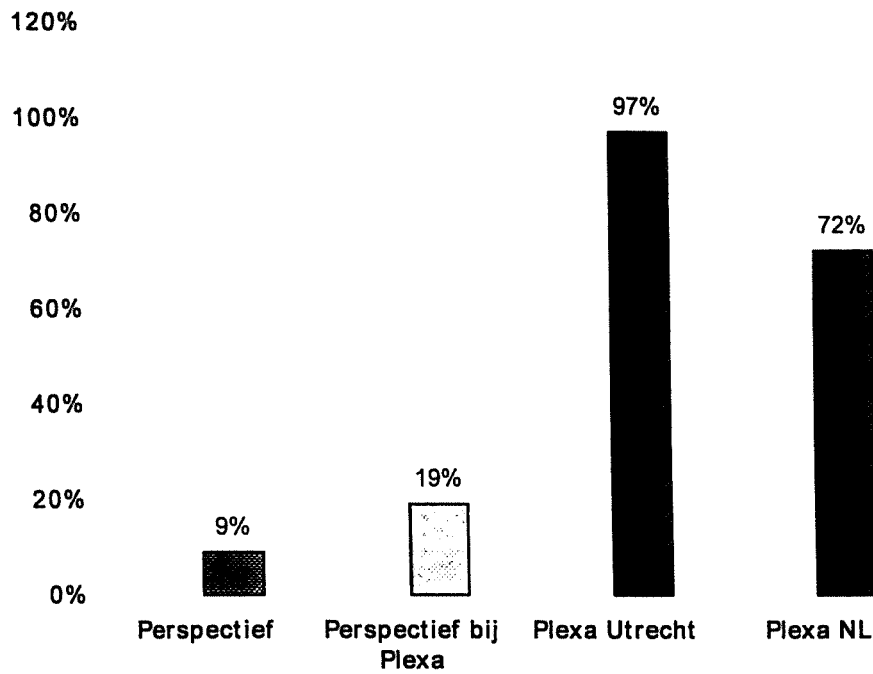
Algemene cijfers en IOM:

De algemene uitstroomcijfers zijn wel bekend van de 2650 beëindigde dossiers van ex-AMA's. In totaal zou 10% alsnog een verblijfsvergunning hebben gekregen, 72% is MOB geboekt, 16% is via het IOM en 2% gedwongen zijn teruggekeerd. Er kan geen match gemaakt met PLEXA ook al omdat 800 ex-AMA's door NIDOS zijn beëindigd en nog eens 800 jongeren binnen PLEXA nooit of slechts 1 gesprek met het COA hebben gehad. 850 jongeren hebben meerdere gesprekken gehad en nog 1000 jongeren zijn niet ingestroomd.

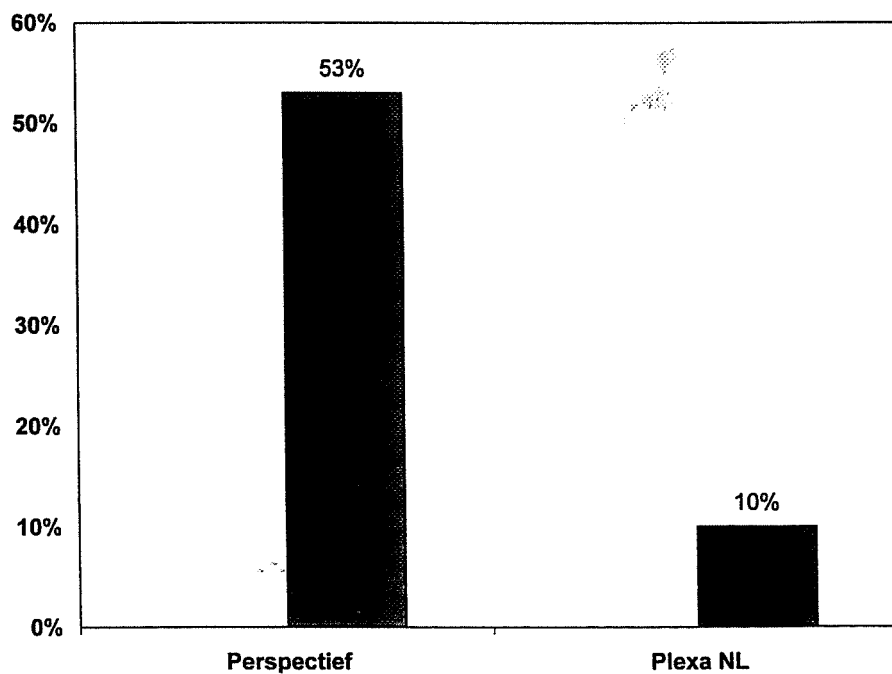
Een deel van de terugkeerders via een reisticket van het IOM verbleef legaal in Nederland en was in die zin geen doelgroep van PLEXA. In 2005 verbleef bijvoorbeeld meer dan 50% van de teruggekeerden ex-AMA's via het IOM legaal (verblijfsvergunning of in procedure) in Nederland. De vraag is bovendien in hoeverre deze cijfers enig causaal verband met gevoerd rijksbeleid zoals PLEXA heeft of dat de terugkeer juist gedaald is door PLEXA. Het gemis aan cijfers van PLEXA wrekt zich.

Het causaal verband tussen de perspectiefaanpak en de resultaten op gebied van verblijfsvergunning, voorkomen MOB, gerealiseerde terugkeer, gang naar ambassades voor (reis)papieren en de begeleiding naar scholing en werk is wel gegarandeerd.

MOB Cijfers

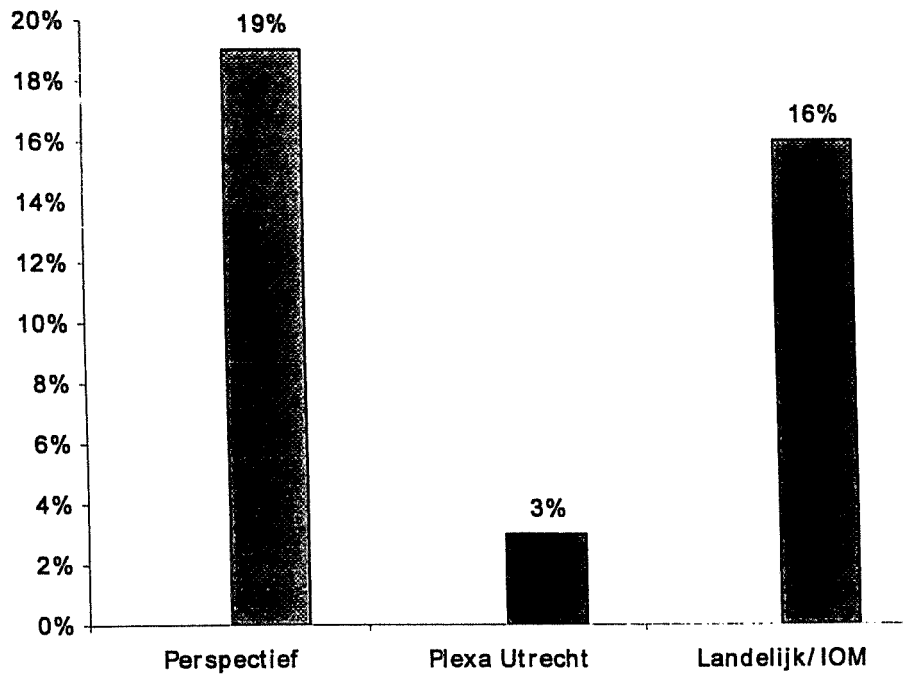

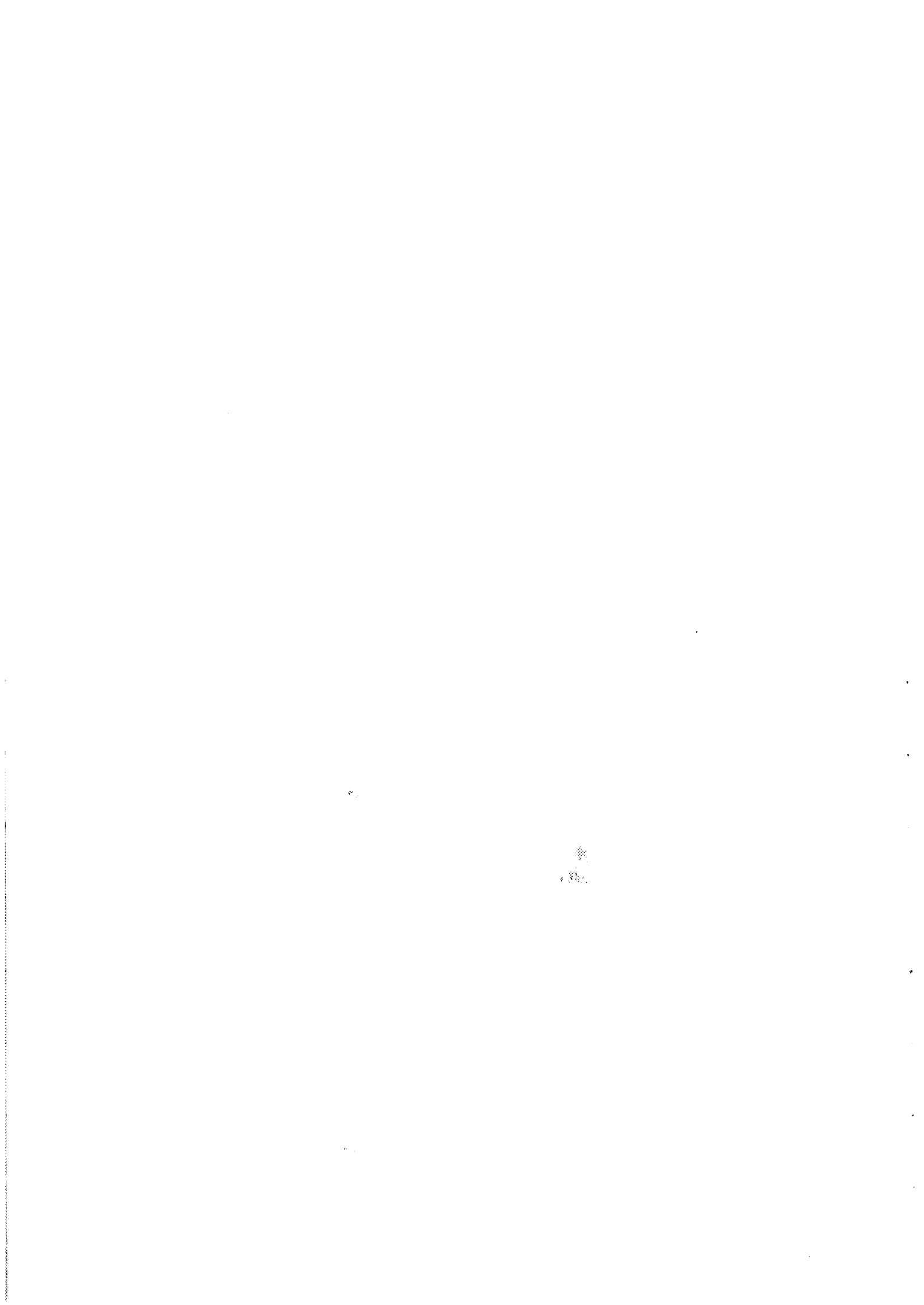
Verblijfsvergunning

Teruggekeerd

Raadsstuk (in te vullen door griffie)
B&W datum (in te vullen door griffie)
Sector/afdeling SZW/BB
Registratienummer 2008/33222

Onderwerp: Verlenging AMA-perspectiefproject

In juli 2007 heeft de raad ingestemd met het AMA-perspectiefproject in Noord-Holland (2007/110909). Hiervoor is een bijdrage verleend van € 48.893. Na $\frac{3}{4}$ jaar hebben wij een tussenstand opgemaakt. Hierin blijkt dat het project een verlenging nodig heeft van nog één jaar. Deze notitie betreft ons voorstel tot verlenging van het project.

Het AMA-perspectiefproject is een regionaal samenwerkingsverband ten behoeve van de opvang en begeleiding van alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMA's). Aan het AMA-perspectiefproject in Noord-Holland nemen deel de gemeenten Alkmaar, Haarlem, Zaanstad en de provincie Noord-Holland. Het project kent steunpunten in Haarlem, Alkmaar en Zaanstad; looptijd van het project was gesteld op 1 jaar tot 01-07-2008.

De doelgroep betreft jongeren waarvan hun opvang van rijkswege wordt beëindigd, wanneer zij hun 18 jarige leeftijd hebben bereikt. Van hen wordt verwacht dat zij naar hun land van herkomst terugkeren. De jongeren gaan echter in vele gevallen niet terug, maar gaan in plaats hiervan zwerven of verdwijnen in de illegaliteit.

In de afgelopen periode is veel tijd besteed in het bereiken van de jongeren en het starten van juridische- en psycho-sociale begeleiding. Aan de begeleiding voor terugkeer is het project nog niet toegekomen.

De opzet en aanpak is gericht op:

- het voorkomen van zwerven, illegaliteit, criminaliteit en overlast
- voor degenen die definitief terugmoeten, bewust te maken, voor te bereiden en toe te rusten voor hun terugkeer
- voor degenen die legaal in Nederland kunnen verblijven, is het doel: integreren, traumaverwerking en voorkomen dat ze 'in de fout gaan'.

Uit de tussenevaluatie blijkt dat meer dan de helft van de jongeren (44) deelneemt aan het project; de helft (35) van het aantal jongeren volgt een traject via het steunpunt en voor 18 jongeren is alsnog een verblijfsvergunning gerealiseerd. In de komende periode wordt er verder gewerkt om de rest van de jongeren te bereiken en hen in een traject van het steunpunt te krijgen. Daarnaast wordt stevig ingezet op begeleiding voor terugkeer naar het land van herkomst.

Op dit moment zijn de gemeenten met de Staatssecretaris in gesprek om te pleiten voor een landelijke regeling bij de opvang van AMA's en om te komen tot afspraken voor een sluitende aanpak in het beleid (motie Spekman). Het AMA-perspectiefproject NH loopt vooruit op deze landelijke ontwikkeling.

Wij stellen de raad voor:

1. Kennis te nemen van het bijgevoegde tussentijdse verslag van het AMA-perspectiefproject in Noord-Holland en stemt in met een verlenging van het project met maximaal nog één jaar, ingaande 01-07-2008.
2. De kosten van het besluit bedragen € 48.893, de baten van het besluit bedragen € 0. Het besluit wordt gedekt uit programma 'Besteding Kabelgelden 2008 (amendement (13/1) gemeenteraad 07-02-08, reservering € 50.000 tbv het Minimabeleid (B&W-besluit: 26-02-08; reg. Nr. 2008/27588).
3. De betrokkenen daags na besluitvorming te informeren over dit besluit

De secretaris

De burgemeester

Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

1. Kennis te nemen van het bijgevoegde tussentijdse verslag van het AMA-perspectiefproject in Noord-Holland en stemt in met een verlenging van het project met maximaal nog één jaar, ingaande 01-07-2008.
2. De kosten van het besluit bedragen € 48.893, de baten van het besluit bedragen € 0. Het besluit wordt gedekt uit programma 'Besteding Kabelgelden 2008 (amendement (13/1) gemeenteraad 07-02-08, reservering € 50.000 tbv het Minimabeleid (B&W-besluit: 26-02-08; reg. Nr. 2008/27588).
3. De betrokkenen daags na besluitvorming te informeren over dit besluit

Gedaan in de vergadering van ..... (in te vullen door de griffie)

De griffier

De voorzitter